

! EESMÄRK

Selgitab oma sõnadega igaüheõigust.

✓ LÄBIVIIMINE JA KONTROLL

Juhendaja tutvustab teemat looduses viibides, räägib metsas käimisest, eramaast, loodushoiust, kallasrajast jmt.

Kõiki õigusi ja kohustusi, mis inimest seob loodusega, nimeatakse kokkuvõtvalt igaüheõiguseks. Need on eetilised tõekspidamised, mis tuginevad nii seadustele kui tavadele ja mida on austanud juba meie esiisad.

■ Kokkuvõtlikult tohib looduses:

- liikuda jalgsi, jalgrattaga, suuskadega, paadiga ja ratsa kõikjal, kus see ei ole seadusega või seaduse alusel keelatud;
- viibida kõikjal, kus on lubatud liikumise, sh telkida ühe ööpäeva, kui maaomanik ei keela;
- korjata metsamarju, seeni, lilli, ravimtaimi, sarapuupähkleid ja muid loodusande, mis ei ole looduskaitse all. Eramaal võib omanik loodussaaduste korjamist keelata;
- kalastada ühe lihtkäsiõngega avalikel või avalikuks kasutamiseks määratud veekogudel.

■ Looduses ei ole lubatud:

- liikuda kohalike elanike koduõuel, istandikes, mesilates, külvidel, viljas ja mujal põllumajandusmaal, kus omanikule tekitatakse sellega kahju;

- süüdata lõket või telkida maaomaniku või maavaldaja loata;
- pidada jahti ja kalastada ilma vastava loata, välja arvatud lihtkäsiõngega;
- vigastada puid ja põõsaid;
- häirida kohalike elanike kodurahu;
- kahjustada metsloomade ja lindude elupaiku ja pesi, korjata nende mune, tuua neid kaasa koju ning tekitada neile muul viisil kahju;
- kahjustada looduskaitseobjekte ja kaitstavaid liike;
- kasutada mootorsõidukeid seal, kus see on keelatud;
- saastada loodust.

(Allikas: rmk.ee)

Katsenõue loetakse täidetuks lühikese testi eduka sooritamisega.

👍 SOOVITUSED

- ▶ Test teadmiste kontrolliks (*lisa 24.1*).
- ▶ Igaüheõigus ehk käitumisest looduses (*lisa 24.2*).
- Jälgida värsket infot [RMK kodulehelt](#).

LISA 24.1

Igaüheõigus ehk Käitumisest looduses

Eesti loodus on meie kõigi rahvuslik ühisvara, millest on õigus osa saada igaühel. Samas asetab see nii matkajale, puhkajale kui ka maaomanikule ja maavaldajale kohustuse hoida loodust inimväärse, puhtana ja kaunina. Põhjamaiselt hapra looduse koormustaluvus pole suur, seepärast tuleb kaitsta tema elustikku ja häirimatust, nii säilib ta ka meie järglastele. Kõiki õigusi ja kohustusi, mis inimest seob loodusega, nimetatakse kokkuvõtvalt igaüheõiguseks. Tegu on eetiliste tõekspidamistega, mis tuginevad nii seadustele kui tavadele ja mida on austanud juba meie esiisad.

■ Liikumine ja telkimine

Eestis on loodus- ja kultuurmaastikul lubatud liikuda jalgsi, jalgrattal, suuskadel, paadiga või ratsa. Piiramata ja tähistamata eramaal võib liikuda igal ajal ja korjata marju, seeni, ravimtaimi ja mahalangenud või kuivanud oksa, kui omanik seda suuliselt ei keela. Samuti võib piiramata või tähistamata eramaal telkida kuni üks ööpäev, kui omanik seda suuliselt ei keela. Telkides

tuleb hoiduda elumajast arvestades väljapoole nähtavus- ja kuuldekaugust. Nii võõral maatükil viibides kui ka telkides tuleb hoiduda omandi kahjustamisest ja keskkonnahäiringute tekitamisest.

Kui eramaa on piiratud või tähistatud, siis on selle läbimiseks ja sellel viibimiseks vajalik omaniku luba. Piiramist ja tähistamist tuleb mõista selliselt, et eramaad tähistavad sildid, piirav tara või aed on igaühele nähtavad. Piiramiseks ja tähistamiseks ei saa lugeda üksikut piirikivi või vana lagunenu aeda. Siltide vahekaugus peab olema selline, et nende vahelt ei saa neid märkamata mööduda.

Maaomanik võib lubada oma maal liikumist, kuid näiteks keelata telkimise või loodussaaduste korjamise. Sellisel juhul peab keeld olema selgelt kas kirjalikult (silt) või suuliselt väljendatud.

Maaomanikud ei või keelata liikumist avalikel ja avalikuks kasutamiseks määratud maadel, teedel ja veekogudel, samuti jääl ning kallasrajal. Maaomanik ei või keelata eratee ega raja kasutamist jalgsi, jalgrattaga ega muul sellesarnasel viisil liikumiseks, kui kasutus põhineb väljakujunenud taval ega ole talle koormav.

■ Kallasrajad ja juurdepääs veekogule

Kõikidel avalikel või avalikuks kasutamiseks määratud veekogudel on kasutamiseks avatud kuni 4 meetri laiused kallasrajad. Kallasrada võib ulatuda laevatatava veekogu ääres kuni 10 meetri kaugusele veepiirist. Omanik ei tohi seda sulgeda isegi siis, kui eramaa on tarastatud või liikumiskeeluga tähistatud.

Kalda omanik või valdaja võib kallasrada tõkestada kohaliku omavalitsuse üksuse või põllumajandusameti kirjalikul nõusolekul ja põhjendatud vajaduse korral, nagu seda on loomade karjatamine või maa kuivendamine. Kallasraja võib sulgeda üldplaneeringuga ülekaaluka avaliku või erahuvi korral. Kallasradadel paiknevatel karja- ja muudel aedadel peavad olema läbipääsuks väravad. Suletud kallasrajal peab olema tagatud möödapääs.

Avalikus kasutuses ei ole ühe maaomaniku maal tervikuna paiknev umbjärv või mitme maaomaniku maadel paiknevad viiest hektarist väiksemad järved. Sellistel veekogudel liikumiseks on vaja maaomaniku luba. Kallasrada ei ole ka joogiveeallikana kaitstaval veekogul, kalakasvatusel või teisel erikasutuses oleval veekogul.

(Allikas: loodusegakoos.ee)

LISA 24.2

Test igaüheõiguse kohta

Küsimus	Variant 1	Variant 2	Õige
Igaüheõigus seondub ...	elamisvõimalustega	loodusega	2
Piiramata ja tähistamata eramaal ...	on õigus liikuda	ei ole õigust liikuda	1
Eramaa omaniku suuline käsk korjetegevuse lõpetamiseks ...	ei ole tähtis	vajab kuuletumist	2
Telki ilma küsimata eramaja kõrvale üles panna ...	tohib	ei tohi	2
Eramaa piiramine ja tähistamine on ...	maa eraldamine nähtavate siltide ja taraga	eristamine üksiku piirikivi ja lagunenud aiaga	1
Omanik võib keelata kallasrajal liikumist.	jah	ei	2
Avalikul veekogul võib lihtõigusega kalastada.	ei	jah	2